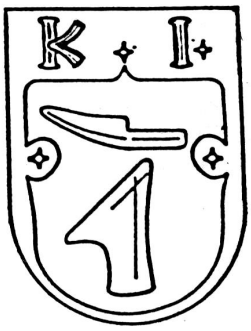
Kúty 02 - História a súčasnosť obce Kúty (1615-koniec 18. storočia) - 2. časť :)

Venované pamiatke Jozefa Poláka, rodáka, obyvateľa a bývalého predsedu Miestneho národného výboru obce Kúty.

HISTÓRIA OBCE

Prvý kútsky „erb“

Prvý kútsky erb

Z roku 1615 - je listina z pečatidlom, na ktorom sa zachoval znak obce. Má poľnohospodársky motív - „lemeš“[1] a nad ním „čerieslo“[2]. Nad štítom sa nachádzajú písmená K-I, čo znamená *„Kutensis insignum“*[3].

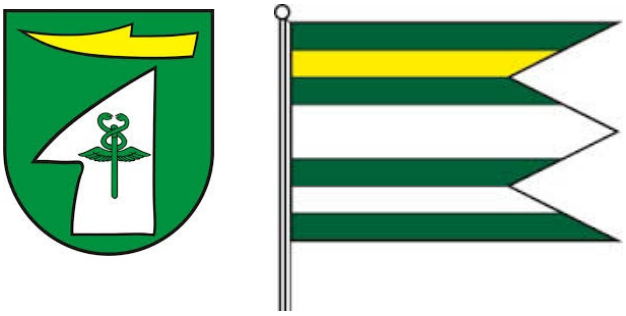

Originálny odtlačok pečatidla z roku 1615

V 18. a 19. storočí sa v znaku obce nachádzala Svätá rodina a neskôr tri postavy svätých (pravdepodobne sv. Štefan, sv. Ladislav a sv. Imrich). Dnes vyzerá kútsky erb takto: v zelenom poli štítu sú vodorovne umiestnené: zlaté (žlté) čerieslo a pod ním strieborný (biely) lemeš, v strede doplnený zelenou Merkúrovou palicou. Čerieslo a lemeš symbolizujú poľnohospodárske náradie. Merkúrova palica symbolizuje geografickú polohu obce - centrum obchodu, colníctva a križovatky hlavných ciest. Štít erbu je neskorogotický. Vyfarbenie erbu bolo zvolené tak, aby zodpovedalo základnému pravidlu heraldiky pre používanie farieb a kovov. Zástava

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

obce pozostáva zo siedmich pozdĺžnych pruhov vo farbách zelenej (1/8), žltej (1/8), zelenej (1/8), bielej (2/8), zelenej (1/8), bielej (1/8), zelenej (1/8). Zástava má pomer strán 2:3 a je ukončená tromi cípmi, t.j. dvoma zástrihmi, siahajúcimi do tretiny jej listu.

Kútsky erb a zástava dnes

Roku 1644 alebo 1645 - na Záhorie a tiež do Kútov vstúpili vojská veliteľa ďalšieho protihabsburského povstania Juraja Rákocziho.

Roku 1645 - obec Kúty vyhorela. Následne boli jej obyvatelia oslobodení od platenia daní.

Okolo roku 1653 - podľa Daniela O. Licharda: „V obci sa veľa rybárčilo. Kútski rybári do *nevoda* na jedno zatiahnutie chytili 14 metrákov rýb. Nevod museli ťahať kone. Ryby predali vo Viedni za 28 krajciarov 1 kg. Za používanie rybníkov kútski rybári platili kostolu v Brodskom voskom.„.

Roku 1678 - gróf Adam Czobor dal Pavlovi Dopjerovi mlyn. Je najstarší z troch mlynov[4], ktoré v tých dobách v Kútoch pracovali.

V rokoch 1682-1730 - podľa Daniela O. Licharda: „Veľa občanov Kútov malo včelíny. Med a vosk predávali. Ďalej tuná bolo veľa drevorubačov, ktorí mali od jedného metra dreva 30 grajciarov a haluzinu. Ďalej tuná boli *košinári*. Vo veľkom množstve sa zbierali liečivé rastliny. Početní boli krajčíri a obchodníci“.

Z roku 1686 - pochádza úradná listina s prvým po mene známym kútskym starostom Martinom Kubinom. Jeho úradný titul bol „pudmister“. S takým titulom sa stretávame i v testamente Jána Payhu, kde sa spomína ako starosta Martin Walentowich.

Roku 1691 - bol richtárom obce Ján Šimunových.

Už roku 1700 - bola v biednom stave kaplnka sv. Anny nachádzajúca sa za „Kanižou“[5]. Časom bola zničená. Slúžila ako pohrebisko, vysluhovala sa tam aj Sviatosť krstu. Keď na sviatok sv. Rocha ustal mor, začala tam každoročne chodievať procesia.

Roku 1704 - na území medzi Borským Jurom a Kútami prebehla bitka medzi kurucmi a labancami. O tri roky neskôr prebehli v okolí Kútov ešte dve takéto bitky.

Roku 1707 - obyvateľov obce pochovávali v Kuklove.

Roku 1714 - bol richtárom obce Ján Šimek. Jeho meno sa uvádza v súvislosti s listinou o stavbe kostola.

Roku 1715 - obec mala 15 poddaných a 25 “*želiarskych*„ domácnosti.

Roku 1716 - bol richtárom obce Pavol Hladík.

Kostol sv. Jozefa a prvé hody

V rokoch 1717-1726 – prebiehala z iniciatívy kútskych obyvateľov a za podpory grófa Jozefa Czobora stavba rímskokatolíckeho barokového kostola Sv. Jozefa Pestúna. Stavať sa začal 8. augusta. Základný kameň položili na mieste, kde sa predtým nachádzala len plytká mláka. Na „*hliníkoch*“[6] kopali pre kostol hlinu, ktorú pálili v „*cihelni*“[7]. Pri tejto príležitosti sa v Kútoch konali i prvé hody.

Roku 1720 - v obci fungovali 3 mlyny.

Roku 1721 - bol richtárom obce Michal Riška.

Roku 1726 - bola v Kútoch dokončená stavba kostola a na Sv. Jozefa bol vysvätený. Okolo neho bol vybudovaný cintorín. Dovtedy sa kútski nebožtíci pochovávali pri kostole v Brodskom a pri kapličke za Kanižou. Na tomto cintoríne sa pochovávalo asi do roku 1831. Ďalší cintorín bol neskôr vybudovaný na Drahách.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

Roku 1727 - bol richtárom obce Ján Schimeg. Spomína ho kútsky farár a historik Jozef Matejka v svojej knihe „*Descriptic*".

Roku 1729 - prvou osobou pochovanou na kútskom cintoríne bola pani Alžbeta, vdova po Jakubovi Knappovi, rodená Dopjerová z Dopjerových mlyna.

Roku 1735 - bol richtárom obce Ján Mráz. Jeho meno bolo uvedené v brodčianskej matrike.

Roku 1736 - od tohoto roku Kúty vlastnili Habsburgovci.

O kútskom dvore

Roku 1740 - nastúpila na uhorský trón Mária Terézia. Okrem iných nariadení a zákonov vydala i urbár, v ktorom bola stanovená výmera dvorného gruntu, stavebného miesta v obci pre dom, dvor, maštaľ, stodolu a záhradu jednej „*sessie*"[8]. Bol to jeden uhorský hon, 1 200 štvorcových siah. Zemepán nedovoľoval, aby sa stavebná plocha domových základov rozširovala, pretože sa z tejto plochy neplatil ani desiatok, ani žiadne iné dávky. Keď pribúdalo ľudí, pomáhali si tak, že široký dvor rozdelili na dva úzke. Neskôr rozdelili spoločný dvor na dĺžku. Dvor zostal široký, ale spoločný. V takomto dvore bývalo veselo, ale často aj zvady. Kútsky dvor mal do ulice „*výjezd*"[9] bez brány, pretože v ňom žilo mnoho obyvateľov. Častým otváraním by sa brána pokazila a nemal by ju kto opraviť, pretože by sa jeden spoliehal na druhého.

Roku 1749 - Kúty odkúpila od Jozefa Czobora Mária Terézia.

Roku 1752 - v obci žilo 137 rodín.

Roku 1759 - prvým notárom[10] obce sa stal Pavol Rehák. Spolu so svojou ženou býval na dolnom konci obce.

Z roku 1760 - je pečatidlo, na ktorom sa ako znak obce zachoval motív svätej rodiny. Tri postavy svätých sa nachádzajú aj na pečatidlách z roku 1880 a 1892.

Pečatidlo z roku 1760

Roku 1773 - obec sa spomína pod názvom Kuty.

Roku 1776 - bol richtárom obce Ján Balgha. Jeho meno sa našlo na súpise pozostalostí.

Roku 1777 - vydala Mária Terézia dokument „*Ratio educatiensis*", v ktorom okrem iného vyslovila zásadu všeobecnej školskej povinnosti pre všetky deti v mocnárstve. Čiže, každé dieťa, ktoré malo k tomu duševné predpoklady, muselo dostať bez ohľadu na pohlavie, sociálne postavenie či náboženstvo základné vzdelanie v ľudovej škole. V obciach sa museli zriadiť tzv. triviálne školy. Boli za to zodpovední predstavitelia obce a cirkvi. Ak by sa richtárovi nepodarilo zriadiť školu, tak sa vyučovalo v jeho dome. Ten spolu s pánom farárom museli zohnať i učiteľa. Inakšie museli vyučovať sami. V tom čase Kúty ešte patrili pod Brodské. Až do zriadenia školy v Kútoch teda navštevovali miestne deti školu v Brodskom. Do školy chodili pešo.

Farská budova

V rokoch 1780-1790 - bola postavená farská budova. Pôvodne mala slamenú strechu, pokrytá škridlicou bola súčasne s výstavbou kostolnej veže v roku 1841. Pri tej príležitosti bola obostavaná múrom a boli opravené aj hospodárske budovy farnosti.

Obecná škola a Škola pre psov

Roku 1785 - bola v Kútoch postavená katolícka jednotriedna škola. Obec v nej postavila aj byt pre „rechtora"[11]. V tejto škole sa učilo až do roku 1858, kedy zhorela. Prvým rechtorom a učiteľom školy bol

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

Fabián Matula z Moravských Kloboukov. V Kútoch boli školy i predtým. Pravdepodobne súkromné a nepovinné. Doložené sú hroby kútskych učiteľov ešte spred tohto obdobia.

Zaujímavosťou je skutočnosť, že v tých dobách bola v Kútoch i Vyššia škola pre psov, hlavne poľovníckych. O jej kvalite svedčila aj jej cena za výcvik. Kým v Skalici sa platilo 12 zlatých za študenta, v Kútoch až 30 zlatých za psa. Škola bola zriadená pánom Sétaffym a nachádzala sa pri železničnej stanici.

Roku 1787 - prebehlo v obci prvé sčítanie obyvateľstva. V obci žilo 1 400 ľudí a nachádzalo sa v nej 142 domov.

Z roku 1788 - pochádza kanonícka vizitácia, v ktorej sa konštatuje, že v Kútoch sa okrem katolíkov nachádza i jedna osemčlenná židovská rodina, ktorá sa sem prisťahovala o rok skôr.

Prvé kútske priezviská

Koncom 18. storočia - vydala Mária Terézia a jej syn Jozef II. nariadenie, podľa ktorého museli mať obyvatelia monarchie mená a priezviská. To sa týkalo samozrejme aj obyvateľov Kútov. Z tej doby pochádzajú kútske priezviská ako: Antálek, Bartal, Benáci, Baťka, Chovanec, Čecha, Čapka, Frček, Gajdoš, Hések, Horný, Húščava, Hačunda, Klempa, Kopriva, Malík, Ševčovič, Pavlík, Trubiroha, Turek, Zemánek...

Ako to bolo pred prijatím nariadenia?

Krstné meno mal každý. Priezvisko bolo zvyčajne odvodenina krstného mena: Daniel - Danek, Jakub - Kuba, Pavol - Pavlovič alebo Palkovič. Existovali samozrejme aj hanlivé mená napr. Škrípek - škriepil sa alebo také, ktoré vyjadrovali príslušnosť k povolaniu napr. Blanár, Kolár... S prvými menami obyvateľov Kútov sa možno stretnúť na listine z roku 1554.

[1] Rezná časť pluhu.
[2] Krájadlo na pluhu.
[3] Znak Kútov
[4] Okrem neho existovali ešte mlyn Polákových a Janíčkových. Mlyny mali názvy podľa obyvateľov, ktorí boli ich majiteľmi, alebo sa pri mlynoch usadili.
[5] Miestny názov označujúci časť obce.
[6] Miestny názov časti obce.
[7] Tehelňa.
[8] Sedliacka usadlosť.
[9] Východ.
[10] Úradník štátnej správy ustanovený pre jednu alebo viac obcí.
[11] Správca školy.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania